

Voorlopige opmerkingen over de Reïntegratievisie 2007-2010

De Cliëntenraad heeft reeds meerdere keren aangegeven dat de vraagkant veel actiever benaderd moet worden om werkzoekenden aan een betaalde baan te kunnen helpen en steunt dan ook voorstellen om werkgevers hierbij meer te betrekken en voor meer arbeidsmarktgerichte scholing (op alle niveaus). Er zal echter ook gewerkt moeten worden aan het wegnemen van vooroordelen bij werkgevers.

Vraag en aanbod moeten op elkaar worden afgestemd waar mogelijk, ook op de langere termijn. Voor de Cliëntenraad staat daarbij duurzame reïntegratie op basis van individueel maatwerk centraal, en dat betekent dat niet altijd de kortste weg naar werk gevolgd moet worden. Reïntegratie zal ook veel vraaggerichter moeten zijn dan tot nu toe het geval was.

Uiteraard is het van belang om voor de uitvoering van het beleid duidelijke doelstellingen te hebben. Echter, een fixatie op prestatie-indicatoren brengt het gevaar met zich mee dat mensen ondergeschikt worden gemaakt aan cijfers en aan scoringsdrang. Dat moet voorkomen worden. De menselijke waardigheid is voor de Cliëntenraad de maat der dingen.

1. In de voorliggende reïntegratievisie staat nogal wat kille technocratische taal. De individuele baanloze lijkt niet werkelijk centraal te staan. Daarnaast wordt enigszins suggestieve taal als *activering* en *participatie* aangetroffen, waarmee het vooroordeel over de achter de geraniums passieve bijstandsgerechtigde wordt bevestigd. De CIRd had graag iets gelezen als *“Voor het college staan de menselijke waardigheid, volledige respectering van grondrechten en erkenning van de bijstandsgerechtigde als autonoom en mondig individu centraal. Op weg naar werk moeten wensen, mogelijkheden, talent, kennis en opleiding van de bijstandsgerechtigde prioriteit hebben. Dit zijn de kaders waarbinnen reïntegratiebeleid gestalte dient te krijgen.”*, of woorden van die strekking.

2. Regionale samenwerking betekent geen enkel voordeel voor Leidenaren. Regiogemeenten voeren doorgaans een repressiever en conservatiever beleid en hebben door zo'n samenwerking in feite invloed op het Leidse beleid. Daarnaast is de besluitvorming zodanig dat gemeenteraad en cliëntenraad voor voldongen feiten komen te staan en dus geen invloed meer kunnen uitoefenen.

3. De rol van casemanagers. Hier is sprake van fundamentele tekortkomingen naar de mening van de CIRd.

Ten eerste, de kille managementpraat (ook elders). Mensen worden ondergeschikt gemaakt aan prestatie-indicatoren en streefcijfers, vertaald naar *“targets”* (sic!) die casemanagers geacht worden te halen.

Ten tweede, de rol van de casemanager blijft een te beperkte. Deze moeten in de visie van de CIRd nadrukkelijk betrokken zijn bij de uitvoering van een traject zodat de klant hem kan aanspreken als er iets fout of anderszins niet naar wens gaat. Bovendien moet heel nauwlettend in de gaten worden gehouden of in het traject wel gebeurt wat is afgesproken. De “klant” kan nu nergens heen als er problemen zijn en de casemanager kan niet ingrijpen, want die voert immers slechts op afstand de *“regie”*. In dit verband kan worden verwezen naar het recente rapport van de Amsterdamse Rekenkamer, maar ook naar de evaluatie van het Leidse reïntegratiebeleid 2005-2006.

4. De publieke uitvoering. De CIRd heeft er geen bezwaar tegen om meer taken in gemeentelijk beheer te laten verrichten, maar dan kunnen de lijnen beter zo kort mogelijk worden gehouden en het aantal personen met wie de “klant” contact heeft zo klein mogelijk. De CIRd adviseert daarom de verantwoordelijkheid geheel te leggen waar die hoort, n.l. bij (nu nog) de dienst SOZA, ook in verband met het voorgaande aandachtspunt. Dit vraagt om extra personeel en bij- en omscholing van het bestaande. In DZB als reïntegratiebedrijf bestaat bij de CIRd zeer weinig tot geen vertrouwen. Bovendien wordt met een veel grotere rol voor DZB de weg vrijgemaakt voor een gemeentelijk of regionaal, of een verzelfstandigd, werkverschaffingsbedrijf, zoals die elders al bestaan. DZB kan zich beter op de oorspronkelijke kerntaak richten, n.l. sociale werkvoorziening voor arbeidsgehandicapten. Het lijkt er verder sterk op dat het college (en anderen) de financiële problemen van DZB willen aanpakken door meer gelden uit het werkdeel WWB voor DZB in te zetten. Dat is voor de CIRd

onaanvaardbaar.

5. “Ongerichte bulktrajecten” hoeven wat de CIRd betreft niet meer te worden ingezet. Ze bieden geen individueel maatwerk en zelden echte scholing. Reïntegratiebedrijven bieden liever zinloze eigen groepsgerichte cursussen en trainingen aan, want dan wordt er meer verdiend, en doen weinig tot niets aan het werven van vacatures (op basis van individueel maatwerk). De enigen die van dergelijke trajecten beter worden zijn de reïntegratiebedrijven.

6. Wie het heeft over investeren in mensen en arbeidsmarktgerichte scholing e.d., hetgeen de instemming van de CIRd heeft, moet wel de daad bij het woord voegen. In de uitgaven is bij een budget van 13,75 aflopend naar 10,63 miljoen euro per jaar Slechts een half miljoen euro per jaar gereserveerd voor scholing (veel te weinig), tegen ca. 4 tot ruim 3 miljoen voor oude regelingen voor gesubsidieerde arbeid en 3,3 miljoen voor reïntegratietrajecten. De juiste verhoudingen zijn hierbij totaal zoek en er kan niet hard worden gemaakt dat de nadruk op scholing, een levenlang leren, investeren in mensen e.d. wordt gelegd, iets wat de CIRd nadrukkelijk wel adviseert. Baanlozen worden dus niet goed voorbereid voor een duurzame plaats op de arbeidsmarkt, want er wordt veel te weinig geld voor vrijgemaakt uit het werkdeel WWB.

7. De CIRd adviseert om onder de huidige omstandigheden gesubsidieerde arbeid alleen maar in te zetten als doorstroominstrument. Voor ex-ID'ers en ex-WIW'ers zullen inleenvergoedingen moeten worden betaald. De CIRd vindt het onaanvaardbaar dat met de huidige zeer hoge uitgaven voor deze oude regelingen in feite instellingen uit het werkdeel WWB worden gesubsidieerd. Deze uitgaven moeten ten laste komen van de budgetten waar deze instellingen onder vallen en het geld dient te worden besteed aan scholing en andere reïntegratie-activiteiten.

8. In par. 1.2. op blz. 7 staat een overbodige zin, die niet in het eerder aan de CIRd voorgelegde preconcept stond: *“de daling van het aantal mensen met een WWB-uitkering is echter onder het landelijke gemiddelde, o.a. doordat Leiden ervan af heeft gezien Work First in te voeren”*. Hierbij wordt voorbijgegaan aan het feit dat bij lage werkloosheidscijfers een verdere afname afvlakt, aangezien het nulpunt nooit bereikt wordt. Er kan echter helemaal geen oorzakelijk verband worden aangetoond tussen beleid en dergelijke cijfers, want er spelen heel veel variabelen een rol, zoals de achterblijvende economische ontwikkeling van de regio t.o.v. de landelijke, de specifieke kenmerken van de lokale arbeidsmarkt (veel overheid en semi-overheid), inadequate uitvoering van het reïntegratiebeleid (falende reïntegratiebedrijven, verkeerde trajecten, onvoldoende actieve benadering van werkgevers bijv.) enz. Work First is een ongericht instrument dat geen recht doet aan de menselijke waardigheid en het uitgangspunt van individueel maatwerk, maar dat veelal neerkomt op dwangarbeid en vernedering, waarbij de slachtoffers vrijwel rechteloos zijn. Het is een repressief instrument bedoeld om bijstandsaanvragers/-gerechtigden af te schrikken of weg te jagen. Het individu wordt er totaal bij ontkend. Het is bovendien geen effectief instrument voor duurzame reïntegratie van baanlozen op de arbeidsmarkt.

Verder kan worden verwezen naar eerdere commentaren en adviezen van de Cliëntenraad SoZA Leiden over dit onderwerp. Deze staan op de website: www.clientenraad-leiden.nl (pagina *Documenten*).

Leiden, 14 maart 2007